

Representantlovforslag nr. 101

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn

Dokument nr. 8:101 (2008–2009)

Representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn om lov om endring i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa

Til Odelstinget

BAKGRUNN

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) setter rammene for grunnopplæringa, og klargjør de rettigheter og plikter som skoleeiere og elever har. Loven skal være en garantist for at elever, uavhengig av hjemkommune og skole, skal ha like rettigheter og like plikter uavhengig av hvilken kommune de bor i. Opplæringsloven kan imidlertid oppleves som rigid på enkelte områder for skoleeiere og skoleledere. Den kan være til hinder for at skoleeiere og skoleledere får lov til å organisere undervisningen slik de finner best og til det beste for elevene på enkelte områder. Opplæringsloven § 8-2 fastsetter rammene for opplæring i og inndeling av elevgrupper. Bestemmelsen har følgende formulering:

§ 8-2. Organisering av elevane i grupper

Elevane kan delast i grupper etter behov. Gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg. Organiseringa skal varetta elevane sitt behov for sosialt tilhør. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør.

Kvar elev skal vere knytt til ein lærar (kontaktlærar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld eleven, mellom anna kontakten med heimen.

Forslagsstillerne mener at det bør være opp til den enkelte skoleeier og skole å avgjøre hvordan undervisningen skal organiseres, og hvordan inndelingen av elever skal foregå i de enkelte fag. Ulik geografi og ulike historiske og sosiokulturelle forhold gjør at det som er riktig måte å organisere undervisningen på i Oslo kommune, ikke nødvendigvis gjelder for Etne-dal kommune. I tillegg må hver enkelt rektor og klasseleder ha mulighet til å organisere undervisningen på den måten han eller hun finner er best for elevenes faglige utbytte.

Forslagsstillerne er i tillegg av den oppfatning at differensiering av undervisningen etter faglig nivå er til det beste for både elevene og lærerne siden man da i større grad kan få tilpasset undervisningen etter den individuelle elevens faglige nivå. Forslagsstillerne mener derfor at opplæringsloven § 8-2, første ledd, siste setning om forbud mot organisering av elever etter faglig nivå, står i en viss kontrast til opplæringsloven § 1-3, der det står:

"Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære-kandidaten."

Forslagsstillerne mener i tillegg at dagens formulering om at det til "vanlig ikkje skal skje" er uklar, og at det åpner opp for mye skjønn. Det er vanskelig for den enkelte skoleeier, skoleleder eller lærer å vite hvilke grenser begrepet "til vanlig" faktisk inneholder. Flere skoler har vært i tvil om hvordan denne bestemmelsen skal tolkes, og forslagsstillerne vil nedenfor vise et par eksempler på dette.

Kringsjø skole i Lillehammer kommune praktiserte deling av tre fag etter kjønn i skoleåret 2007–2008 (Gudbrandsdølen Dagingen, 15. november 2007). 6. trinn ved Kringsjø skole praktiserte gutte- og jenteklasser i fagene natur og miljø, kunst- og

håndverk og gym. Disse tiltakene ble satt i gang fordi skolen tidligere hadde hatt problemer med bråk, og skolen ønsket derfor å bedre klassemiljøet. Foreldrene var positive til tiltaket, og mente at miljøet i klassen var blitt bedre etter at man startet med inndeling av enkelte fag etter kjønn. Lærerne ved skolen mente denne organiseringen av undervisningen var med på å redusere konfliktnivået blant elevene, og at organiseringen ikke kunne være i strid med opplæringsloven siden delingen av klassen bare skjedde et fåtall timer i uken.

På bakgrunn av at det fra enkelte hold ble påstått at denne praksisen var i strid med opplæringsloven, stilte stortingsrepresentant Anders Anundsen skriftlig spørsmål til statsråd Bård Vegar Solhjell om dette var innenfor eller utenfor lovens rammer (Dokument nr. 15:248 (2007–2008)). I svaret skriver blant annet statsråden dette:

"Hva som vil være tillatt i det konkrete tilfellet må vurderes ut fra en forsvarlig og skjønnsmessig avveining. På generell basis og på bakgrunn av ovennevnte kriterier kan ikke skolen ha gruppeorganisering som en normalordning. Faste og langvarige inndelinger er etter disse kriteriene ikke tillatt."

Forslagsstillerne mener at dette svaret ikke er tilfredsstillende, og at det fortsatt er uklart for opplæringsinstitusjonene hva som egentlig menes med denne paragrafen i opplæringsloven. I tillegg mener forslagsstillerne at den blir tidvis tolket for snevert av ulike fylkemannsembeter og av Utdanningsdirektoratet. Ytterligere et eksempel på dette er Slemmestad ungdomsskole i Røyken kommune, der skolen organiserer elevene i grupper basert på elevens interesser.

Ved denne ungdomsskolen har de ved inntak organisert flere elever i en egen "idrettsklasse" der opptak er basert på interesse for idrettsfag. Utdanningsdirektoratet mener dette er i strid med opplæringsloven, mens Røyken kommune mener dette ikke er tilfellet siden organisering av gruppene er på bakgrunn av "interesse", og inndeling etter interesse ikke er omfattet av opplæringslova.

Forslagsstillerne mener, på bakgrunn av bl.a. ovennevnte eksempler, at både tolkningen av lovteksten og selve lovteksten hindrer skolene i Norge å gi elevene tilpasset opplæring basert på individuelle ferdigheter og behov. Forslagsstillerne vil også vise til Pisa-undersøkelsen fra 2006 der det kommer frem at Norge er det landet i Norden der faglig differensiering på tvers av klassetrinn finner sted i minst grad.

Forslagsstillerne mener de norske faglige resultatene taler for seg selv, og at opplæringsloven § 8-2, første ledd, siste punktum, er til hinder for at skoleeiere og skoleledere tør å ta sjansen på å organisere undervisningen i grupper på den måten de mener gir størst faglig utbytte.

Forslagsstillerne vil imidlertid presisere at endringsforslaget ikke vil ha betydning for inndeling i grupper etter etnisk opprinnelse, som i dag er særskilt nevnt i bestemmelsen. Forslagsstillerne anser det som klart at en inndeling i grupper ut fra etnisk opprinnelse som eneste kriterium vil være rasistisk og klart i strid med norsk straffelov. Derfor mener forslagsstillerne at det er unødvendig med en særlig bestemmelse om dette i opplæringsloven når øvrige begrensninger for gruppeinndelingen blir fjernet.

Forslagsstillerne har imidlertid merket seg at det ved flere skoler skjer en varig inndeling av klasser basert på kjønn i gym og svømming. Bakgrunnen for inndelingen har vært av religiøs og kulturell art. Forslagsstillerne vil presisere at det ikke skal være anledning til å dele inn grupper etter kjønn eller annen gruppetilhørighet, annet enn inndeling på rent pedagogisk grunnlag. Dette er foreslått presisert i lovteksten.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Vedtak til lov

om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) gjøres følgende endring:

§ 8-2 første ledd skal lyde:

Elevane kan delast i grupper etter behov. Inndelinga må vere pedagogisk grunngiven. Gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg. Organiseringa skal vareta elevane sitt behov for sosialt tilhøyring.

II

Loven trer i kraft straks.

4. mai 2009